

Stručni rad

AKCIJA ŠKOLSKE KNJIŽNICE - PROMOCIJA ČITANJA

Lidija Kocbek
OŠ Sveta Ana

Sažetak

Interes za čitanje razvija se u različitim razdobljima, kroz različita iskustva. U tome važnu ulogu imaju i školski stručnjaci. Prije svega, školski knjižničari svjesni su te svoje misije. Stoga je aktivnosti promicanja čitanja potrebno strateški planirati. Važno je da korisnici uživaju u aktivnostima, dobiju pozitivno iskustvo i tako povećaju interes za čitanje. Proveli smo mnogo različitih aktivnosti, neke kako bi potaknuli uživanje u čitanju, a druge kako bi odgajali učenike u aktivne čitatelje. Rezultati pokazuju da su pravilno planirane aktivnosti učinkovito didaktičko sredstvo za pozitivan utjecaj na motivaciju čitanja. Provođenjem različitih akcija povećao se broj posjeta školskoj knjižnici, povećao se broj posudbi knjižnične građe a također smo detektirali sve spontanije razgovore o pročitanim knjigama.

Ključne riječi: strategija motivacije čitanja, edukacija čitatelja, osnovna škola, promocija čitanja

1. Uvod

U školskim knjižnicama školski knjižničari dobro su svjesni svoje misije promicanja cjeloživotnog čitanja među učenicima. Želimo li da djeca cijene čitanje i da im ono bude sredstvo učenja, ali i uživanja, u naš bibliopedagoški i odgojno-obrazovni rad moramo uključiti što više različitih poticaja za čitanje. Uostalom, motivacija je „raznolika u čitanju i djeca općenito nisu motivirana ili nemotivirana, već su motivirana na različite načine i za različite sadržaje“ [1].

U svom članku "Motivacija za čitanje" Bucik piše da se "interes za čitanje razvija kao rezultat povoljnih čitalačkih iskustava", koja bi trebali iskusiti u prvim godinama djetinjstva, odnosno u obiteljskom okruženju, kasnije u vrtiću i dalje u školi [1].

Stoga kolegica i ja pomno planiramo i provodimo razne kampanje čitanja i promocije čitanja, kako unatoč globalnoj digitalizaciji ne bi zaboravili vrijednost školskih knjižnica, knjižničara, knjige, čitanja odn. voditi brigu o podizanju čitalačke kulture među korisnicima (učenicima i djelatnicima škole) školske knjižnice. No, odgoj čitanja odvija se ne samo u školskoj knjižnici, već i u vrtiću, u učionici, u kućnom okruženju, među prijateljima...

2. Strategije poticanja čitanja

Za kampanje stimulacije čitanja inspirirale su me Sartove strategije stimulacije čitanja [3]. Shvatila sam ih kao izazov i neke od njih isprobala u praksi. Kasnije sam zajedno s kolegicom počela stvarati vlastite strategije primjerene određenoj skupini djece i učenika.

Maria Montserrat Sarto Canet (1919.-2009.) bila je pionir motivacije za čitanje u Španjolskoj. Njezine strategije poticanja čitanja su, prema mišljenju stručnjaka za obrazovanje/kulturu čitanja, inovativna metoda koja sustavno, osobito kroz igru, promiče uživanje u čitanju [3]. Dakle, „aktivnosti osmišljene za rad s književnim tekstovima koje dugoročno dovode do poboljšanja sposobnosti čitanja“ kroz igru.

Ali svi se vole igrati. Igrajući se zabavljamo, veselimo, pa uživamo, a takva strategija stimuliranja čitanja ima velik utjecaj na povećanje interesa učenika za čitanje. Međutim, igri moramo dodati cilj i zadatak kako bi postala didaktička igra. Tijekom takve igre djeca "često nisu svjesna svojih ciljeva" [2]. Za uspjeh provedbe važna je podrška kolega, roditelja, ali i uprave škole.

2.1. Poticaji čitanja u školskoj knjižnici

U gotovo desetogodišnjem radu u školskoj knjižnici i uz pomoć kolega, nastalo je nekoliko zanimljivih čitalačkih i promotivnih kampanja koje su proizašle iz dva cilja M. Sarta:

- poticanje uživanja u čitanju književnih tekstova,
- educiranje čitatelja stvaranjem okruženja koje omogućuje pozitivno iskustvo s književnim tekstom [3].

Akcije poticanja čitanja, kao samostalna cjelina, planiraju se zajedno s kolegicom uključuju u Godišnji plan rada školske knjižnice. U nastavku će biti predstavljene najuspješnije akcije poticaja čitanja koje su već bile provedene.

2.2. Poticaji čitanja za promicanje užitka u čitanju

Vremenska kapsula

Naša čitalačka i kreativna inspiracija bila je knjiga Možda (Koby Yamada). Uz nju smo razmišljali o različitim mogućnostima mogućeg. Također smo sastavili vremensku kapsulu i zakopali je u zemlju godinu dana. Razmišljali smo kakvo će biti vrijeme, kakve će nam biti želje, kakvi će biti okusi na taj dan za godinu dana.

Sljedećih dana knjiga je putovala po domovima učenika kako bi je mogli čitati zajedno sa svojim ukućanima.

Slika 1: Zakopavanje vremenske kapsule (Vir: Osobni arhiv Lidija Kocbek)

Čitanje u potkrovlju škole

Uz slikovnicu Snovi o slobodi (Morpurga Michael) i kinesku poslovicu: „Bolje je zapaliti svijeću nego se žaliti na tamu“, upaljenom smo svijećom osvijetlili put do potkrovlja škole, gdje smo pronašli "pticu" u kavezu koja nas je podsjetila na važnost slobode. Tamo smo čitali odabranu knjigu i na kraju simbolički pustili pticu na slobodu.

Slika 2: Čitanje u potkrovlju škole (Vir: Osobni arhiv Lidija Kocbek)

Šetnja u Cankarovu godinu

Prvo smo zavrtjeli vremeplov i počelo je odbrojavanje:

"2018, 2008, 1998... 1918. Stani!"

Ovo je godina Cankarove smrti, završetka Prvog svjetskog rata... i, između svega ostalog i vrijeme bosih nogu. Tako smo bosu otišli na livadu. Podijelili smo se u grupe i pročitali Cankarovu crticu Čaša suhих krušaka. Zatim su djeca zaigrala igru „pokvareno jaje“ i zasladila se suhim voćem iz pletene košare.

Slika 3: Bosih nogu na livadu sa knjigom i voćem iz pletene košare (Vir: Osobni arhiv Lidija Kocbek)

2.3. Čitateljski poticaji za edukaciju čitatelja

Učenik knjižničar

Knjižnica se povezala s učenicima 8. razreda i ponudila im priliku da na jedan sat postanu knjižničari. Odazvalo se 7 učenika koji su bili vrlo oduševljeni radom u knjižnici. Pojavila se ideja da bi učenici mogli to ulogu izvoditi jednom tjedno u

svoje slobodno vrijeme. Također su izrazili želju da čitaju djeci u vrtiću prije spavanja i učenicima nižih razreda. Rado smo se dogovorili s vrtićem i razrednicima te tako učenicima omogućili da realiziraju tu svoju želju.

Slika 4: Učenica posuđuje knjige učenicima ((Vir: Osobni arhiv Lidija Kocbek)

"Mačak u vreći"

U vreće smo sakrili knjige primjerene za učenike od 7. do 9. razreda. Učenici su jako brzo odnijeli te vreće. Izrazili su želju, da se kampanja proširi i na niže razrede, od 1. do 6. razreda. Zbog veće organizacijske opterećenosti, kampanju smo ponavljali u različitim razdobljima, odvojeno po razredima.

Slika 5: Učenici gledaju koja knjiga jih čeka u vrećici (Vir: Osobni arhiv Lidija Kocbek)

Knjiga koja govori

„Knjiga koja govori“ je učenik ili učitelj koji je voljan sudjelovati i čitati odabranu ili određenu knjigu. U dogovorenom vrijeme ti se učenici i učitelji okupljaju u knjižnici i tada korisnici imaju priliku posuditi „knjigu koja govori“ na 15 minuta, koja im govori o sadržaju odabrane knjige. Prvu „knjigu koja govori“ proveli smo u 6. razredu, kao motivacijski alat za čitanje knjige s popisa lektire (Vitan Mal: Roki Rok).

Namijenjena je bila učenicima viših razreda sa poteškoćama u čitanju i razumijevanju pročitane gradiva.

3. Zaključak

Navedene kampanje koje stimuliraju čitanje pokazale su se kao vrlo moćno didaktičko sredstvo za pozitivan utjecaj na motivaciju čitanja, ne samo među učenicima, već i među učiteljima. Neki nisu bili samo jednokratni događaj, već se pokazalo da interes traje cijelu školsku godinu, npr.: Učenik knjižničar. Za neke su učenici izrazili želju, da se ponove npr.: Mačak u vreći. Nakon Čitanja u potkrovlju dali su inspiraciju i želje gdje i što bi još željeli čitati.

Nakon nekoliko kampanja, kolegica i ja smo došle do zaključka da su stimulacije čitanja dobar motivacijski alat, gdje se već zabavljamo pri planiranju a izazov nam je i priprema kvalitetnih čitalačkih iskustava za mlade čitatelje. Za stimulacije čitanja želimo da učenicima ostanu u trajnom sjećanju. Pozdravili smo i poziv naših kolega da i za njih pripreмимо kampanju promocije čitanja.

Provedbom kampanja stimulacije i promocije čitanja rezultati se očituju i u većem broju posjeta školskoj knjižnici, posuđivanju knjižnične građe i spontanim razgovorima o pročitanoj, što je i cilj naših čitalačkih i promotivnih kampanja.

4. Popis literature

[1] Beremo skupaj : priručnik za spodbujanje branja.(2003). Ljubljana: Mladinska knjiga.

[2] Pečjak, S. (2009). Z igro razvijajmo komunikacijske sposobnosti učencev. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

[3] Sarto., M. (2015). Strategije motiviranja za branje: z iskušnjami slovenskih motivatorok in motivtorjev. Medvode: Malinc.